

## **Zápis z 31. valné hromady ČESON konané ve dnech 19.-21. května 2023 v kempu Apollo v Lednici**

**Přítomni (dle prezenční listiny, celkem 24 účastníků):** Andreas, Bartonička, Cepáková, Horáček D., Horáček I., Hulvová, Johnová, Jurek, Kašpar, Kolouch, Kužela, Legát, Lučan, Merunková, Reiter, Růžičková, Schnitzerová, Schusterová, Staňková, Šafář, Tošenovský, Vandrovcová (dříve Křemenová), Weinfurtová, Wolf

**Omluvili se:** Bárta, Bartoničková, Hanzal, Koudelka, Lelek, Matějí

### **Pátek 19. května**

\* Příjezd a ubytování. Vzhledem k vysokému stavu vody nebylo možné uskutečnit plánovaný odchyt *Myotis dasycneme* na kanálu u Břeclavi, náhradním programem byla vycházka k zámečku Apollonův chrám s pozorováním velkého množství lovcích jedinců *Nyctalus noctula* a romantickým výhledem na Mlýnský rybník. Následoval společenský večer v kempu.

### **Sobota 20. května**

#### **Dopolední blok**

\* Úvodem předseda ČESON prof. Ivan Horáček shrnul aktivity spolku za uplynulé období.

\* Doc. Tomáš Bartonička přednesl zprávu o hospodaření ČESON v roce 2022, včetně návrhu rámcového rozpočtu na rok 2023, který byl následným hlasováním valnou hromadou jednohlasně přijat. Poměrně detailně byla diskutována otázka možného rozvoje členské základny – v současnosti přetrvává problém neuhrazených členských příspěvků, odrážející ztrátu zájmu (zejména u nově přihlášených členů), dochází také ke stárnutí členské základny. Navržen byl aktivnější přístup získávání nových členů a dále postupné budování skupiny nezávazných příznivců, kteří budou emailem pravidelně dostávat informace o osvětových akcích a zajímavostech, nebudou platit členské příspěvky, avšak mohou být přínosem např. i z hlediska sponzorských darů. Členství (a možnost vstoupit do „fanklubu“) by mělo být nabízeno při všech příležitostech; navrženo bylo vytvořit speciální letáček a také reklamní plachtu s nabídkou členství na použití při akcích. Plánováno je také rozeslání dotazníku současným členům s cílem zjistit, co od členství očekávají (účast na terénních akcích apod.). Podle toho by se následně mělo zaměřit úsilí spolku k udržení členské základny.

\* Dále byla prezentována zpráva revizní komise, ve které bylo konstatováno, že komise pod vedením Dr. Vladimíra Hanzala obdržela včas všechny potřebné podklady, účetnictví ČESON bylo vedeno bez chyb a v souladu s platnými předpisy. Valná hromada schválila závěr revizní komise.

\* Následovala informace doc. Bartoničky o probíhajících jednáních s Českou speleologickou společností ohledně spolupráce se Speleologickou záchrannou službou (SZS ČSS) pro případy vážných úrazů při výzkumné činnosti v podzemí. SZS zorganizuje pro členy ČESON seminář o bezpečném pohybu pod zemí v souvislosti se zimním sčítáním. O termínu a přesné náplni budeme členy informovat. Prof. Horáček navrhl uspořádat speciální vzdělávací seminář o netopýrech pro jeskyňáře (s cílem zvýšit informovanost členů ČSS, zároveň možnost rekrutovat nové členy ČESON).

\* Doc. Bartonička pokračoval zprávou o výsledcích dlouhodobého monitoringu netopýřích populací ČR. V uplynulém období byl, stejně jako v předchozích letech, monitoring zaměřen na sledování zimovišť a letních kolonií. Data ze sčítání jsou každoročně předávána zadavateli (AOPK ČR) do databáze NDOP. Souhrnné výsledky posledního ročníku sčítání lze nalézt ve výroční zprávě ČESON, která je k dispozici na webu spolku. T. Bartonička představil výsledky základní analýzy dat z posledního desetiletí (2013-2022). Zjevný je nárůst početnosti u druhů vrápenec malý a netopýr brvitý. U netopýra černého výsledky naznačují úbytek, zde je však situace pravděpodobně zkreslena průběhem počasí v termínu zimního sčítání (při oteplení netopýři černí opouštějí monitorovaná zimoviště a přesunují se do puklin ve skalách). Prezentovány byly také mapy pravidelně sledovaných zimovišť a letních kolonií, ze kterých je patrné nedostatečné pokrytí oblasti Českomoravské vrchoviny. Co se týče financování monitoringu, v roce 2023 končí dlouhodobá smlouva mezi ČESON a AOPK ČR. AOPK ČR aktuálně dojednává další šestileté období podpory prostřednictvím OPŽP.

\* Kolega Daniel Horáček seznámil přítomné s výsledky Mezinárodní noci pro netopýry (MNN) v roce 2022, která proběhla celkem na 48 lokalitách za účasti více než 5700 lidí. Jednotlivé akce byly prezentovány na novém webu [www.netopyrinoc.cz](http://www.netopyrinoc.cz). Představil také nově vydané pamětní vstupenky, které mají formu samolepek a budou k dispozici pro organizátory MNN na příštích 6 let.

\* Doc. Bartonička dále informoval o probíhající spolupráci s VÚKOZ a dalšími subjekty na projektu vymezení tzv. „go-to-zones“ pro zelenou energetiku (větrné elektrárny a fotovoltaika). Dle představy MŽP by se jednalo o území, kde převažuje veřejný zájem a plánovaná výstavba energetických zařízení by zde nepodléhala povinnosti EIA a dalších posouzení. Nyní probíhá filtrace dat z NDOP a identifikace území, kde naopak bude nutné řešit zájmy ochrany přírody z hlediska výskytu chráněných živočichů (včetně netopýrů – klíčoví jsou dálkoví migrantí a netopýr velký) a dalších ohrožených přírodních fenoménů. Zbytek území ČR by představoval go-to-zones.

\* Závěrem dopoledního bloku doc. Bartonička zmínil nedávno obdržžený dopis z mezinárodní organizace BatLife Europe, informující o plánovaných intenzivnějších aktivitách a spolupráci s členskými organizacemi (tj. včetně ČESON).

## **Odpolední blok:**

\* Po přestávce na oběd dr. Petra Schnitzerová představila projekty na ochranu netopýrů realizované v roce 2022. Šlo zejména o vzdělávací programy pro školy, poskytování poradenského servisu, osvětové aktivity pro širokou veřejnost, zajištění průzkumů a studií (kontroly budov před zateplením, stromů určených ke kácení atd.). Po období, kdy byly akce pro veřejnost omezeny kvůli pandemii covid-19, se v roce 2022 tato činnost opět naplno rozvinula. Proběhlo 60 přednášek a výukových programů ve školách (MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ). Byl spuštěn nový vzdělávací program „Netopýří výzkumníci“ (systém zapůjčování batůžků s ultrazvukovými detektory a dalším vybavením školám). Problematika praktické ochrany netopýrů byla prezentována na 5 vzdělávacích seminářích a webinářích pro pracovníky úřadů a dalších organizací. Co se týče akcí pro širokou veřejnost, kromě Mezinárodní noci pro netopýry (viz výše) proběhlo dalších 35 akcí formou přednášek, exkurzí či infostánků (s účastí cca 12 700 osob). Putovní výstava „Netopýří tajemní a zranitelní“ byla v roce 2022 prezentována na 2 místech. Vytvořena byla nová verze výstavy, vytištěná na plastových panelech využitelných i v exteriéru. Odvysílány byly další dva díly cyklu popularizačních webinářů pro veřejnost „Netopýří večírky online“ (o námluvách, o migracích). Na youtube jsou umístěny záznamy z těchto webinářů a také nově natočená osvětová videa (postup při nálezu netopýra, ochrana netopýrů ve stromech). Naučná outdoorová hra questing byla rozšířena o třetí trasu, tentokrát v olomouckých parcích. S velkým zájmem veřejnosti se setkává geocachingová série založená v roce 2017, kterou navštívilo již téměř 11 000 hledačů. Do propagace netopýřího tématu se zapojili správci dalších památek, ke konci roku 2022 tak interaktivní netopýří mapa na webu [napude.sousednetopyr.cz](http://napude.sousednetopyr.cz) obsahovala 62 lokalit. Live stream z kolonie netopýrů velkých, který je prezentován na youtube, se v loňské sezóně potýkal s technickými problémy, aktuálně je však již opět v provozu. K dispozici správcům památek a dalším zájemcům je DVD s naučným videem „Život v netopýří kolonii“. Výstupem jednoletého společného projektu s Českou společností ornitologickou je nově vydaná brožurka „Okřídlení susedé“ a speciální číslo časopisu Ptačí svět, zahrnující i rozsáhlejší článek o netopýrech (před dokončením je osvětový film o obyvatelích půd). V rámci motivační akce „Náš sused je netopýr“ bylo loni oceněno 5 subjektů, převážně soukromých vlastníků domů. Podrobnosti jsou k dispozici ve výroční zprávě.

Většina aktivit bude díky dotaci SFŽP pokračovat i v roce 2023. Plánováno je také vytvoření informačních cedulí v parcích, značení stromů s úkryty netopýrů, vydání metodické brožury o netopýrech ve stromech apod. Dr. Schnitzerová vyzvala členy k možné spolupráci, například při natáčení osvětových videí na youtube (či poskytnutí vlastního materiálu), pomoc se zajišťováním poradenství, informování o možných kandidátech na ocenění „Náš sused je netopýr“ a titech na vhodné lokality (hrady, zámky, parky apod.) pro netopýří mapu.

\* Poté vystoupila dr. Jana Vandrovcová s prezentací o víceletém mezinárodním projektu podpořeném v rámci programu Life+, který probíhá ve spolupráci s nevládními organizacemi z Polska, Slovenska a Rumunska. V ČR jsou aktivity zaměřeny na praktickou ochranu úkrytů letních kolonií netopýrů na půdách dvou zámků v olomouckém kraji. V roce 2022 byla vybudována první velkoplošná podlážka pro zachycování trusu na zámku Ruda nad Moravou, přípravné práce proběhly také na zámku Čechy pod Kosířem. J. Vandrovcová dále

informovala o výjezdním setkání projektových partnerů, které proběhlo v listopadu 2022 v Polsku. Na exkurzi byla polskými kolegy prezentována praktická opatření realizovaná na několika církevních objektech v minulosti, a také příprava „bat huts“ (umělých úkrytů pro netopýry), která je součástí aktuálního projektu. V rámci setkání proběhla i výměna zkušeností a námětů na ekovýchovné aktivity pro děti.

\* D. Horáček představil výsledky sledování výskytu letních kolonií na půdách kostelů, které provedl v letech 2012-2018 na celkem 475 lokalitách v části litoměřické a části hradecké diecéze. Sledování bylo zaměřeno na obsazenost půd v závislosti na typu střešní krytiny. Podle jeho zkušeností byly oblíbené úkryty pod plechovými prvky střechy, které mají své specifické mikroklima.

\* Prof. I. Horáček vystoupil s přednáškou „Clustering a zimování: nové příspěvky ke starému tématu, novým přístupům, sčítacím záznamům a jejich zohlednění“. Sledování dynamiky clusteringu („střapcování“) zimujících netopýrů aktuálně probíhá v rámci disertační práce Mgr. Markéty Staňkové na lokalitě Alkazar v Českém krasu, prostřednictvím kombinace vizuálního sčítání a použití automatických detektorů na zaznamenání sociálních hlasů.

\* Na konci odpoledního bloku připomněl prof. Horáček památku doc. RNDr. Vladimíra Hanáka, CSc., zakladatelské osobnosti moderního výzkumu netopýrů a čestného člena ČESON, který zemřel v prosinci 2022.

\* Následoval večerní odchyt netopýrů a výřečků malých na stepní lokalitě PP Skalky u Sedlece, spojený se společenským posezením. Odchyceni byli tři netopýři (n. nejmenší, večerní a dlouhouchý), výřeček odchycen nebyl. Program byl neplánovaně obohacen přítomností entomologů z PřF UK Praha, kteří zájemcům prezentovali odchycené druhy hmyzu.

## **Neděle 21. května**

Nedělní dopolední program byl věnován dalším odborným prezentacím:

\* Monitoring migračních koridorů v návaznosti na francouzskou spolupráci (T. Bartonička). Do mezinárodního výzkumného projektu se zapojilo již 18 zemí. ČESON loni od francouzských kolegů obdržel 10 automatických detektorů typu AudioMoth. Díky spolupráci členů a přátel ČESON (Reiter, Barčiová, Juda, Kužela, Vandrovcová, Horáček, Schnitzerová) proběhlo v roce 2022 sledování zhruba na 60 lokalitách. Pro letošní sezónu jsou ještě některé detektory volné, zájemci o zapojení do akustického monitoringu se mohou hlásit. Nutné je technicky zajistit pro každou lokalitu nahrávání po dobu 1 týdne v každém ze tří období sezóny, a to ideálně na několika (cca 3) lokalitách po sobě.

\* Výsledky analýzy dat z monitoringu panelových domů (J. Vandrovcová). Analýza zahrnovala data získaná cíleným mapováním výskytu netopýrů na panelových sídlištích v různých městech ČR v letech 2009-2014, údaje získané pomocí online formuláře a další

novější data. Prezentované výsledky se týkají využití panelových domů jednotlivými druhy netopýrů, rozdílů ve výskytu před a po zateplení budovy, změn výskytu na dané lokalitě mezi ročními obdobími apod. Diskutovány byly možnosti interpretace výsledků s ohledem na způsob sběru údajů, který byl od počátku zaměřen spíše na praktické využití pro úřady.

V závěru poděkoval doc. Bartonička všem přítomným za účast a spolupráci a popřál hodně úspěchů v letošním roce.

Zapsala: E. Cepáková

Ověřil: T. Bartonička